

FOREDRAG/EKSKURSJON - RINGERIKE

For å få kjennskap til den generelle geologi og de prosesser som har ført til at landskapet i dag ser slik ut som det gjør, fant Ringerike geologiforening ut at den skulle ta for seg dannelsesprosessene for de eruptive-, sedimentære- og metamorfe bergarter. Dette skulle gjøres i form av et innledende kåseri med lysbilder og etterfølgende ekskursjon i naturen. Forholdene skulle ligge godt til rette for påvisning i terrenget både når det gjaldt eruptiv og sedimentære bergarter i vår egen kommune. Noe av hensikten var å få bedre kjennskap til ens egen kommune. Opplegget er ved statsgeolog Sigurd Huseby. Første del gikk av stabelen søndag 7. november og tok for seg "de ytre krefter". Andre del, som omfatter "de indre krefter", blir holdt 8. mai. Den tredje delen om omvandlede bergarter blir arrangert ut på høsten engang, antakelig i oktober. Andre medlemmer er hjertelig velkommen.

DEL I: DE YTRE KREFTER

Søndag 7. november var viet de ytre krefters geologi. Statsgeolog Sigurd Huseby innledet med lysbildekåseri på Dalsbråten Ungdomsskole, som velvillig hadde stilt lokaler til rådighet. Vi begynte som vanlig kl. 9 om morgenen - og hvem kunne vel tenke seg at 40 stykker skulle møte opp i tåka en gråkald novembermorgen. Etter grundig innføring i problematikken satte vi kurs sydover for å se i naturen det Huseby hadde kåsert om. Første stopp var Sønsterud på vei mot Skaret/Sollihøgda, hvor vi så vannets arbeid hovedsakelig i form av frostsprengning. Resultat ur fra grov til finere materiale. Oppkløfting av fjell - solifluksjon. Her snudde vi og ca. 2 km tilbake mot Hønefoss stoppet vi på Nes og så på oppsprekking av fjell som følge av frost- og rotsprenging. Resultat forvittringsjord. Vi så også på en steinmur som hadde falt over ende. Dette som følge av regnet. Regnvannet økte poretrykket i jorden og øket jordtrykk mot muren førte til at den veltet.

På vei mot Onsakervika rastet vi på Veikroa - det gjorde godt å komme i hus, slik at vi fikk igjen varmen i kroppen før vi fortsatte. Onsakervika ga gode eksempler på elvas arbeide: krumodder og elveavsetninger som sandbanker og strandvoller. Strandvollene var vindblåste med tuer.

På veien videre så vi på elvedelta, meander og avsnørte elvearmer. Vi gjorde kort stopp i Styggedal og så på grunnvannsutslag etter nedbør: V-daler i leire (ravinlandskap) og i bakgrunnen mot Ask gammel havbunn som tydelige terrasser.

Turen gikk videre over Høyby/Veien mot Vestre Ådal. Før vi nådde riksvei 7, gjorde vi en avstikker ned til Sørungårdene og så på rasgroper i leire. Rasropa like ved veien hadde karakteristisk form og bredde på flere hundre meter. I Hønefossområdet finnes en mengde slike rasgroper som følge av regn - øket poretrykk og/eller saltutvasking.

De tre siste lokalitetene lå på Kihlemoen. Først gjorde vi kort opphold ved Rognerud og så på brunnmorene, før vi snudde og kjørte inn på selve Kihlemoen. Her ligger noen fenomenale dødisgroper og vi besøkte en av dem. Den er ca. 30 m dyp, sirkelformet med bratte kanter. I bunnen holder kommunen på med prøvedrift i grunnvannsbassenget under grusavsetningene.

Siste stopp var sandtaket til A/S Svelviksand. Her lå sandtaket for enden av en terrasse, slik at uttak av sand foregikk fra en avsetningsterrasse lavere enn Kihlemoen. Avsetningen er en følge av elvetransporterte masser avsatt i issjøbasseng. Vi så tydelig deltasjiktning/kryss-sjiktning og hvorledes forskjellig strømhastighet i elven gir ulik lagdeling. Inni mellom tydelige flomavsetninger. Vinkeldiskordans (erosjonsbrudd).

Alt i alt besøkte vi 8 lokaliteter og med utgangspunkt i kåseriet var turen særdeles lærerik og ga oss godt innblikk i hvorledes deler av kommunen vår er blitt som den er i dag. Stor takk til Sigurd.

Vi gjør oppmerksom på at dette var første del i en serie på tre. Så dere som ikke hadde anledning nå, kan bli med senere. Stoffet skal vi prøve å samle i et eget hefte senere.

KONTAKT - SMYKKESTEINSLIPING

En norskøttet amerikaner, Ivar Sandness, ønsker å komme i kontakt med nordmenn som driver med smykkesteinsliping. Ivar har hittil arbeidet hovedsakelig med agat, jaspis og forsteinet tre og er relativt ny i faget. Han skulle gjerne brevveksle med personer som har de samme interesser og som han kunne utveksle erfaring med og som kan skaffe ham smykkesteinsmateriale fra Norge. Skriv til Ivar Sandness, 6304 W. 10 st., Sioux Falls, S. D. 57107, U.S.A.